Kihelkonda kuuluvaist valdadest on juba algusest peale täiesti iseseisvad olnud Alatskivi, Kavastu, Kokora ja Ranna, kuna praegune Pala vald on sündinud 1893. a. ühendamise teel end. Pala, Alliku, Kadrina, Kodavere kirikumõisa (ja Jõe) kogukonnast. 1917. a. asutati peaasjalikult kohalikkude Peipsi kaldal elavate vene soost elanikkude soovil Peipsi-äärne (vene) vald, kuhu kuuluvad järgmised vene külad: Rootsi, Nina, Väike-Kolkja, Suur-Kolkja, Sohvija ja Kasepää küla (Alatskivi vallast) ja põhjapoolne (vene) osa Varnja külast (Kavastu vallast).

Uuema aja sündmusist pole tähelepandavaid. 1905. aastast olgu mainitud sõjariistus kokkupõrked Alatskivi mõisas märtsi- ja oktoobrikuul mõisnikkude ja rahva vahel. Esimese kokkupõrke tagajärjel pandi osa mõisa hooneist põlema, kuna viimasel korral üks inimene surmavalt haavata sai. Karistussalgad seisid Alatskivi ja ümberkaudseis mõisais, kuid kõigest hoolimata ei saanud ihunuhtlust siin keegi. 1910. a. ümber toodi Lõuna-Venemaalt saksa asundusist 20 perekonda asunikke Kokora mõisa töölisiks. Neist on praegu siin veel 5 eestistunud perekonda, kuna teised osalt tagasi, osalt ümberkaudseisse kohtadesse on läinud. 1917. aasta revolutsiooniaja ja sellele järgneva saksa okupatsiooniaja sündmused läksid täiesti rahulikult. Vabadusesõja ajal jäi kihelkond otsekohesest sõjategevusest puutumata, talud ja mõisad rüüstamata. Et kohalikest vene külade elanikest paljud Nõukogude Venemaa poole hoidsid ja talvel Peipsi kaudu sellega ühendust pidasid, siis langesid mõned salakuulajatena väljakohtu alla. 1921. a. suvel korraldati Alatskivi pargis kihelkonna kooride laulupidu, mis osavõtjaid ka eemalt ligi meelitas.

Koolid said alguse 1765. a. patendi (käskkirja) põhjal. 1786. a. töötavad juba järgmised koolid: Ranna, Pala, Alasoo, Torila, Alliku, Koosa, Jõevalla; alles sellest ajast otsustatakse korralik kooliskäimine sisse seada ja hakatakse uusi koole juurde avama, nii et 1810. aastaks nende arv juba 19-ni on tõusnud. Nii on Alatskivil 6 kooli: Aapsipää, Alasoo, Pealsekivi, Naelavere, Lahepera ja Suurlahe; Kokoral 2 kooli: Torila ja Savastvere; Kavastus 2 kooli: Koosa ja Varnja; Rannas 2 kooli: Sassukvere ja Raatvere; Allikul 2 kooli: Assikvere ja Alliku; Palal 2 kooli: Pala ja Moku; Jõel 1 kool: Nõva; Kadrinal 1 kool: Punikvere; Roelas 1 kool: Omedu. Ka kihelkonnakool töötab 1807. aastast saadik. 1811. a. asutatakse Nautrasi ja 1815. a. Tedreküla, Kirtsi ja Tähema kool, mis kõik sest ajast pea vahet pidamata töötavad. 1822. a. aga saab kihelkonnakool omale õpetaja. 1834. a. ei oska ainult kolm leerilast lugeda. 1847. a. avatakse Nina külas vene õigeusu 1-kl. kihelkonnakool. 1844. a. avas köster Paukson omal kulul Alatskivil kihelkonnakooli õppekavaga erakooli, mille aga venestus sulges. 1885. a. venestuse-hooajal avatakse Nina vene õigeusu kihelkonnakoolile Laheperasse abikool, mis 1889. a. Rootsi külla viiakse; 1886. a. avatakse Nina külas teine abikool, mis 1898. a. seisma jäi õpilaste vähesuse pärast ja ühendati Nina kihelkonnakooliga. 1890. a. avatakse ka Varnjas sealse vene